

14DE VERGADERING

VERGADERING VAN DINSDAG 28 JANUARI 1969

(Bijeenroepingsuur 13.30)

Ingekomen stukken. – Toespraken van de Voorzitter en van de Minister van Justitie, naar aanleiding van het overlijden van het oud-lid der Kamer de heer C. W. van Wingerden. – Mededeling van de benoeming van leden en plaatsvervangende leden van commissies. – Aanneming van wetsontwerpen. – Behandeling en aanneming van het ontwerp van rijkswet Goedkeuring van het op 17 november 1967 te 's-Gravenhage gesloten Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland betreffende de wederkerige erkenning en tenuitvoerlegging van vonnissen in burgerlijke zaken. – Mededeling van de Voorzitter. – Ingekomen stukken.

Voorzitter: de heer Mazure

Tegenwoordig zijn 55 leden, te weten:

de heren Mazure, Meester, Van Eeten, Van Es, Steenkamp, Querido, Van Lieshout, Beerekamp, Burger, De Loor, Cammelbeeck, De Rijk, Mertens, Broeks, Gooden, Van Hulst, Daming, De Quay, Schuurmans, Verhoef, Van de Vliet, Algra, Coenen, Heij, De Vries, Piket, Verdham, Verburg, Ensink, Middelhuis, Teijssen, mejuffrouw Vuylsteke, de heren Kraaijvanger, Niers, De Groote, Kloos, Van Meeuwen, De Niet, Coppes, Raedts, Terwindt, Elfferich, De Gaay Fortman, Delprat, Knottnerus, Letschert, Snoek, mevrouw Van Ommeren-Averink, de heren Van den Bergh, Van Wijk, mejuffrouw Tjeenk Willink, de heren Van Pelt, Visser, De Geer van Oudegein, Boetes,

en de heer Polak, Minister van Justitie.

De Voorzitter: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen:

1°. berichten van verhindering tot het bijwonen van de vergadering van:

de heren Berghuis en Van Hall, wegens verblijf in Straatsburg;

de heren Albeda en Vermeer, wegens andere ambtsbezigheden;

de heren Höppener, Matser, Van der Maden, Van Riel, Thurlings, mevrouw Schouwenaar-Franssen en de heer Baas, wegens ziekte;

de heer De Jong, wegens lichte ongesteldheid;

de heer Stokman, ook de eerstkomende weken, wegens ziekte;

de heer Brongersma, wegens verblijf in het buitenland;

de heer De Wilde, tot en met 11 februari 1969, wegens verblijf in het buitenland;

de heer Thomassen, wegens vakantie.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen;

2°. een missive van het verbondsbestuur van het N.V.V., houdende mededeling van het overlijden van de heer C. W. van Wingerden, oud-lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Voorzitter e.a.

De Voorzitter: Geachte medeleden! Nauwelijks vier maanden geleden wijdde ik in onze vergadering woorden van afscheid aan de heer C. W. van Wingerden, die had laten weten, dat hij per 1 september 1968 ontslag nam als lid van de Eerste Kamer, omdat de aan dit lidmaatschap verbonden werkzaamheden toch nog een zware belasting vormden voor zijn labiele gezondheidstoestand. De bij dit afscheid namens u uitgesproken wensen voor de gezondheidstoestand van het afgetreden lid zijn helaas niet in vervulling gegaan. U weet allen, dat de heer Van Wingerden na een langdurig lijden zondag jl. is overleden.

De traditie in deze Kamer is, dat aan het overlijden van oud-leden slechts op sobere wijze aandacht wordt geschonken. Nu het gaat om een lid, dat ons nog slechts zo kort geleden heeft verlaten, lijkt een simpele mededeling toch onbevredigend, mede omdat de heer Van Wingerden in ons midden algemene waardering genoot. Die waardering betrof zijn intellect, dat het hem mogelijk maakte, de maatschappelijke ladder volledig op eigen kracht van de laagste tot de hoogste sporten te beklimmen, maar vóór alles zijn eigenschappen als mens, waaronder verantwoordelijkheidsbesef, sociale bewogenheid en humor wel sterk naar voren traden.

Ons diep medegevoel gaat uit naar zijn vrouw en kinderen. Dat hij in vrede moge rusten.

Ik geef thans gaarne het woord aan de Minister van Justitie, die het mij heeft gevraagd.

De heer Polak, Minister van Justitie: Mijnheer de Voorzitter! Namens de Regering moge ik mij met volle overtuiging aansluiten bij de gevoelvollen woorden, die u zoëven aan de heer Van Wingerden hebt gewijd.

Het is een van de goede kanten van ons maatschappelijk bestel, dat een man als de heer Van Wingerden een zo voor-aanstaande positie kon bereiken en daarin zijn grote gaven van hoofd en hart kon ontplooien. Hij heeft met zijn talenten gewoekerd, ja zijn krachten verbruikt ten behoeve van zijn medemens.

Ook in deze Kamer, waarvan hij bijna 12 jaar deel uitmaakte, heeft hij zeer veel werk van hoog gehalte verzet. Ook in dat werk komt tot uiting welk een goed en welk een wijs man hij was. De *Handelingen* van uw Kamer, mijnheer de Voorzitter, bevatten een groot aantal zeer inhoudrijke, soms ironisch getinte redevoeringen in een heldere voor een ieder begrijpelijke taal, in het bijzonder over sociale aangelegenheden, die hem zijn gehele leven zozeer ter harte gingen.

Nu de dood, die hem zo lang bedreigde, hem tot zich heeft genomen, zal een ieder het als een grote verarming en als een groot verlies gevoelen, dat deze man, die ook in de wereldoorlog heeft getoond zulk een voortreffelijk vaderlander te zijn, niet meer onder ons vertoeft.

Hij ruste in vrede.

De Voorzitter: Voorts deel ik aan de Kamer mede, dat ik als gevolg van het overlijden van de heer Bührmann en het ontslag nemen van de heer Kranenburg, op verzoek van de fractie van de C.H.U., ingevolge artikel 52 van het Reglement van Orde en na overleg te hebben gepleegd met het College van Seniores tot de volgende benoemingen in een aantal commissies ben overgegaan.

De heer De Vries is benoemd tot lid van de vaste Commissies voor Defensie en voor Cultuur en Recreatie en tot plaatsvervangend lid van de vaste Commissies voor de Hoge Colleges van Staat en Algemene Zaken, voor Onderwijs en Wetenschappen en voor Maatschappelijk Werk.

De heer Piket is benoemd tot lid van de vaste Commissies voor Justitie, voor Economische Zaken en van de bijzondere commissie voor de herziening van het Burgerlijk Wetboek en tot plaatsvervangend lid van de vaste Commissies voor Buitenlandse Zaken, voor Financiën, voor Sociale Zaken en van de bijzondere Commissie voor de Grondwetsherziening.

De heer De Geer van Oudegein is ontheven van zijn lidmaatschap van de vaste Commissie voor Justitie en benoemd

Voorzitter e. a.

tot lid van de vaste Commissie voor Verkeer en Waterstaat en tot plaatsvervangend lid van de vaste Commissie voor Justitie en van de bijzondere Commissie voor de herziening van het Burgerlijk Wetboek.

De heer Beerekamp is ontheven van zijn lidmaatschap van de vaste Commissie voor Defensie en van zijn plaatsvervangend lidmaatschap van de vaste Commissies voor Buitenlandse Zaken en voor Onderwijs en Wetenschappen en benoemd tot lid van de vaste Commissie voor Volksgezondheid en tot plaatsvervangend lid van de vaste Commissie voor Defensie.

De heer Knottnerus is benoemd tot plaatsvervangend lid van de vaste Commissies voor Verkeer en Waterstaat en voor Economische Zaken.

De heer Heij is benoemd tot plaatsvervangend lid van de vaste Commissie voor Volksgezondheid.

Tot plaatsvervangend voorzitter van de vaste Commissie voor Economische Zaken - een plaats die voorheen door de heer Bührmann werd vervuld - is benoemd de heer Albeda.

Nog deel ik aan de Kamer mede, dat de lijst van ingekomen stukken ter inzage voor de leden ligt, met vermelding van de door mij ter zake gedane voorstellen. Tenzij enig lid hiertegen vóór het einde der vergadering bezwaar maakt, zal worden aangenomen, dat de Kamer beslist overeenkomstig de door mij gedane voorstellen.

Ik geef het woord aan de heer Burger, die het mij heeft gevraagd.

De heer **Burger** (P.v.d.A.): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou een opmerking willen maken naar aanleiding van het ingekomen stuk onder 2°, L, betreffende de behandeling van het wetsontwerp tot verhoging van de accijns op sigaretten en kerftabak (9821).

Om het geheugen van de leden op te frissen - voor zover nodig - merk ik op, dat wij met betrekking tot genoemd wetsontwerp een uitvoerige discussie hebben gehad over de naleving van het verdrag van de Benelux Economische Unie. Aan het einde van het debat heb ik aan Staatssecretaris Grapperhaus gevraagd, of hij zo vriendelijk wilde zijn aan mijn betoog nadere aandacht te schenken. De Staatssecretaris heeft op zeer conciëntieuze wijze aan mijn verzoek gevolg gegeven, naar aanleiding waarvan een vrij uitvoerige brief is ingekomen, gedateerd 21 januari, hetgeen ik zeer op prijs stel. Ik zou echter gaarne in de gelegenheid worden gesteld - ik heb de brief pas gisteren gezien - in enigerlei vorm hierop te reageren, hetzij schriftelijk, hetzij in het kader van de behandeling van een van de begrotingshoofdstukken.

Ik zou graag zien, dat het stuk niet als afgedaan werd beschouwd maar dat ik erop kan reageren - zo nodig in overleg met u, mijnheer de Voorzitter - op de wijze die mij het meest juist voorkomt.

De **Voorzitter**: Ik neem aan, dat de Kamer er geen enkel bezwaar tegen heeft, dat het stuk, voorkomende in de lijst van ingekomen stukken onder 2°, L, nog niet als voor kennisgeving aangenomen wordt beschouwd en dat de heer Burger te zijner tijd gelegenheid krijgt, hierop terug te komen.

Ingevolge artikel 41 van het Reglement van Orde liggen de notulen van de vorige vergadering voor de leden ter inzage. Tenzij enig lid hiertegen vóór het einde der vergadering bezwaar maakt, zal worden aangenomen, dat de Kamer deze notulen goedkeurt.

Ten slotte deel ik aan de Kamer mede, dat de Minister van Buitenlandse Zaken mij heeft bericht, dat hij verhinderd is de vergadering bij te wonen en dat hij bij de behandeling van wetsontwerp nr. 9866, zo nodig, zal worden vervangen door de Minister van Justitie. Ook de gevolmachtigde Ministers van Suriname en van de Nederlandse Antillen hebben mij doen weten, dat zij de vergadering niet kunnen bijwonen.

Aan de orde is de behandeling van de wetsontwerpen:

Wijziging van hoofdstuk V (Departement van Buitenlandse Zaken) van de rijksbegroting voor het dienstjaar 1968 (9866);

Verlenging van de termijn van sommige bezettingsregelingen (Wet bezettingsmaatregelen IV 1969) (9937).

Deze wetsontwerpen worden achtereenvolgens zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van het ontwerp van rijkswet **Goedkeuring van het op 17 november 1967 te 's-Gravenhage gesloten Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland betreffende de wederkerige erkenning en tenuitvoerlegging van vonnissen in burgerlijke zaken (9471, R 631).**

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Van Wijk** (P.S.P.): Mijnheer de Voorzitter! Het verdrag, dat bij dit wetsontwerp moet worden goedgekeurd, heeft in de beide Kamers maar tot het maken van betrekkelijk weinig opmerkingen geleid. Ik meen echter, dat het nodig is, ook na de schriftelijke voorbereiding, in deze openbare zitting de aandacht te vragen voor een aantal punten. De Ministers zijn op de vragen, die van mijn kant in het voorlopig verslag zijn gesteld, uitvoerig ingegaan. Een deel van deze vragen is daardoor duidelijk en voor mij afdoende beantwoord; een ander deel is dat niet; soms hebben de gegeven antwoorden weer nieuwe vragen bij mij doen ontstaan.

Het verdrag met Engeland van 17 november 1967 is niet het eerste van dit soort. Men kan teruggaan tot het protocol van Genève van 24 september 1923, met het daarbij aansluitende verdrag van 26 september 1927 en de conventie van New York van 10 juni 1958 op het gebied van scheidsrechtelijke uitspraken. Over de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen over onderhoudsverplichtingen jegens kinderen zijn verdragen gesloten op 24 oktober 1956 en 15 april 1958. Dan volgen het verdrag met Italië van 17 april 1959, het verdrag met de Duitse Bondsrepubliek van 30 augustus 1962 en het verdrag met Oostenrijk van 6 februari 1963, die alle drie de erkenning of wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen betreffen en ten aanzien van Duitsland en Oostenrijk ook van andere executoriale titels op het gebied van het burgerlijk recht. Het Beneluxverdrag van 24 november 1961 omvat aanzienlijk meer, maar in titel II staan de overeenkomstige bepalingen.

Indien men deze verdragen vergelijkt, blijkt, dat zich in de loop van een halve eeuw een pakket artikelen van standaardvorm heeft ontwikkeld, dat in elk verdrag min of meer onveranderd terugkomt, waardoor op het gebied van de erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke uitspraken in al deze verdragstaten een min of meer éénvormig recht is gegroeid. Dit betreft de bevoegde rechters, die men moet aanschieten; de wijze van procederen; de uitzonderingen; de gronden voor weigering.

Het verdrag met Engeland valt echter op meerdere gebieden uit de koers. In de eerste plaats betreft dit het feit, dat vorderingen met betrekking tot levensonderhoud buiten het verdrag vallen. Zoals in de Tweede Kamer reeds is opgemerkt, is dit te betreuren, want het komt vermoedelijk maar al te dikwijls voor, dat alimentatieplichtige echtgenoten en vaders - ook in combinatie - zich door vertrek naar het buitenland onttrekken aan hun alimentatieplicht, zodat er dus behoefte is om hen met vonnissen en beschikkingen te blijven achtervolgen. Wellicht kan men echter door middel van de per common law bestaande weg toch aan zijn trekken komen.

In de tweede plaats betreft dit de opvallende beperking van de gerechten, die zich moeten uitspreken over erkenning en tenuitvoerlegging. Bij alle andere verdragen zijn dit over en weer de gewone rechtbanken en appelrechters, maar in dit geval

Van Wijk

bepert het verdrag dit voor het Verenigd Koninkrijk tot slechts enkele hogere en hoogste gerechten en de meeste hiervan vindt men niet in de Engelse wet van 1933. Dit leidt mij dan ook tot de vraag, wat eenvoudiger zal blijken te zijn: de erkenningsprocedure van het verdrag dan wel een gewone procedure bij een gewone rechtbank in Engeland, Schotland of Noord-Ierland, waarbij het Nederlandse vonnis als zodanig als legal obligation wordt aanvaard. In de erkenningsprocedure snijdt men weliswaar allerlei soorten van hoger beroep af, maar dit hoger beroep zal in de meeste gevallen zuiver theorie zijn. Want de Engelse rechters zullen uiteraard de neiging vertonen – dit is genoegzaam bekend – om af te gaan op hetgeen hun Nederlandse collega's hebben overwogen en beslist.

Mijnheer de Voorzitter! Er zijn nog een aantal vragen gebleven met betrekking tot de verhouding tussen het verdrag en de Act. Die Act is de „Act to make provision for the enforcement in the United Kingdom of judgements given in foreign countries which accord reciprocal treatment to judgements given in the United Kingdom; for facilitating the enforcement in foreign countries of judgements given in the United Kingdom, and for other purposes in connection with the matters foresaid.” Deze wet is van 13 april 1933. De Ministers zeggen in de memorie van toelichting, dat Engeland na de totstandkoming van het verdrag niet dit verdrag, maar de Act zal toepassen. Dat betekent derhalve, dat die Engelse wet voorrang heeft boven het verdrag. Dit leidt tot de vraag, waarom de bepalingen van het verdrag niet gelijkwaardig zijn met die van de Engelse wet, althans op die plaatsen, waar een verschil in bewoording tot een verschil in behandeling zou kunnen leiden.

Dit betreft in de eerste plaats de bevoegde rechter, want in de Act is er alleen het High Court, terwijl er in het verdrag zeven worden genoemd.

Voorts wordt in alle verdragen onderscheid gemaakt tussen erkenning en tenuitvoerlegging. In dit verdrag, artikel III (2) (d), wordt erkenning geweigerd in het geval, dat „the recognition of the judgement would be contrary to public policy in the country of the court applied to.” In de Act echter wordt volgens artikel 4 (1) (a) (v) „registration” – dit is gelijk te stellen met erkenning – geweigerd in het geval dat „the enforcement of the judgement would be contrary to public policy in the country of the registering court.”

In de Act staat „enforcement”, in het verdrag „registration”. Dit is echt niet hetzelfde. Ik vraag mij af, of dit niet tot moeilijkheden zal leiden.

Een tweede bron van moeilijkheden kan ontstaan door het verschil in bewoordingen in het verdrag in artikel III 4 en in de Act in artikel 4 (1) (b). Volgens het verdrag kan het aangezochte gerecht erkenning van het buitenlandse vonnis weigeren, indien „the court applied to, is satisfied that the matter in dispute in the proceedings in the original court had, previously to the date of the judgement in the original court, been the subject of a judgement by a court having jurisdiction in the matter.” In de Act staat in deze bepaling niet „the subject of a judgement” maar „the subject of a final and conclusive judgement by a court having jurisdiction in the matter.”

Stelt men daarnaast enkele zinsneden uit het verdrag in artikel I (2) en de Act I (3), dan leest men daar dat „the word judgement means any decision of a court however described, by which the rights of the parties are finally determined, notwithstanding that an appeal may be pending against the judgement or that it may be subject to an appeal in the courts of the country of the original court.” Maar als de woorden „final and conclusive”, die ik zojuist citeerde, uitdrukkelijk worden toegevoegd, zullen zij toch ook de betekenis moeten hebben, die hun toekomt en kan men niet doen, of zij er niet staan. Ik vermoed dat achter deze bepalingen schuil gaat de wens om niet twee maal eenzelfde zaak te berechten. De bewoordingen

van het verdrag maken echter bepaald niet duidelijk welke de precieze betekenis is van „a decision in the matter”.

Voorts heb ik bezwaren geuit tegen de wijze van vertalen. In artikel VI en VII staat het werkwoord „require”. Dat lijkt spijkers op laag water zoeken, maar dat is het in werkelijkheid niet. In artikel VI wordt het vertaald met „verlangen” en in artikel VII met „eisen”. Het argument dat thans wordt opgegeven, is: wij hadden in artikel VII al eens „to request” vertaald met „verlangen”. Dus... Niks dus, mijnheer de Voorzitter. Verlangen is niet eisen. Eisen is niet verlangen. Uit dit verschil zijn al heel wat echtscheidingen ontstaan. „To require” is niet „verlangen”, maar „vereist zijn”, „voorgescreven zijn” door een artikel in dit geval. „To request” is „verzoeken” en „vragen” en niet „verlangen”. Zulk een vertaling is gewoon slordig en bewijst dat degenen die haar verzorgden, hun produkt niet eens hebben overgelezen. Een verdrag is een wet en geen roman. Het gaat niet aan, twee vertalingen te hebben voor hetzelfde woord en hetzelfde begrip, vertalingen die bovendien fout zijn. Dit is iets, dat mij niet alleen maar deze keer is opgevallen. Het is een euvel dat ik in vele gevallen van vertalingen van verdragen ben tegengekomen en waarin het ook dikwijls werkelijk gaat – hier is het maar een kleinigheid – om bijzonder beslissende zaken, die zeer slordig worden vertaald, waarbij ik de indruk krijg dat er in de hoge regionen van het departement een nonchalance, een onnauwkeurigheid, zo al niet minachting plaatsvindt voor wat met eindeloos veel zorg op een bepaalde wijze werd geformuleerd.

Een van de punten, waarmee ons medelid Cammelbeeck en ik in rechte onregelmatig-regelmatig te maken hebben gehad, is bij voorbeeld het Verdrag van Rome, waarin artikel I (de Nederlandse tekst) spreekt over: de rechten en vrijheden die door de regeringen worden „verzekerd”, als een soort van gunst, uitgaande van die regeringen, terwijl er in de authentieke tekst staat: „Elles reconnaissent à toute personne les droits et libertés définis au titre I de la présente convention”. Iedereen, die ingewijd is, weet dat het woord „reconnaitre” precies het omgekeerde is van „verzekerden”. Na langdurige debatten, waarin de Belgische senator Rolin een groot aandeel had, is bereikt dat het hier uitdrukkelijk gaat om de erkenning van een aan elk mens van nature, met zijn zijn als mens gegeven grondrecht. Ik zie de Minister bevestigend knikken; wij zijn het erover eens. Ik hoop dat eens deze tekst, zoals wel meer is gebeurd, zal worden gewijzigd.

Ik kom ten slotte op de termijn van zes jaar. Uit de toelichting van de Ministers heb ik begrepen dat de bedoeling van artikel VIII(3) is, dat het aangezochte gerecht aan de eiser een termijn van tenminste zes jaar na de datum van het oorspronkelijke vonnis moet toestaan om zijn verzoek om registratie en/of erkenning en ten uitvoerlegging in te dienen. Dat is nu voor Nederland geen vraag en is in alle andere executieverdragen ook geen vraag, want in geen van die verdragen heb ik iets kunnen ontdekken over termijnen. Daarin geldt gewoon de wettelijke verjaringstermijn. Met betrekking tot Engeland is de gekozen formulering nog steeds voor mij onbegrijpelijk. Want het gerechtshof dat wordt benaderd door een Nederlander voor registratie van een Nederlands vonnis, mag zich niet aan deze regel houden. Immers, naar de mededelingen van de Ministers geldt niet het verdrag maar de Act, en de Act bepaalt in artikel 2 (1) dat die Nederlander zijn beroep moet doen „at any time within six years”, te beginnen met de datum van het Nederlandse vonnis. Nu kan die datum verschillen in verband met uitvoerbaarheid bij voorraad en wel of niet appel, maar voor het overige blijft de tegenstelling onveranderd, en die tegenstelling is zelfs een tegenstrijdigheid. De toelichting van de ministers keert op dit punt de zaak zelfs om, in lijnrechte strijd met de tekst van de Act. Op blz. 3, eerste kolom, wordt in alinea 4 gezegd: Men neme ter illustratie het geval, dat iemand een vonnis van een Nederlandse rechtbank in het Verenigd Koninkrijk overeenkomstig het verdrag, derhalve overeenkomstig de Act, wil executeren.

Van Wijk e. a.

Dit is juist. Dan komt er:

„Daartoe moet het interne recht van het Verenigd Koninkrijk gedurende ten minste zes jaar de gelegenheid geven.”.

Geenszins. Dat interne recht van het Verenigd Koninkrijk mag blijken die Act daartoe slechts gedurende ten hoogste zes jaar de gelegenheid geven, want de eiser heeft slechts de tijd, zij het at any time, maar: within six years after the date of the judgment. Deze formulering is bepaald niet gelukkig, want „no less than” en „within” sluiten elkaar ogenschijnlijk uit. Gedurende de bezetting heeft men bij ons strafbepalingen gekend, zoals ook in andere landen bestaan, waarbij b.v. clandestiene slachters straffen kregen van ten minste zes maanden. Dat is onverenigbaar met een strafbepaling, waarbij het maximum zes maanden is.

Het ware beter geweest, indien de tekst zich ronduit had aangesloten bij de Act en ware gesplitst in een opdracht voor de Engelse en een andere opdracht voor de Nederlandse rechters, zoals in andere artikelen ook is gebeurd. Die tekst aan Engelse zijde had kunnen luiden: het verzoek om registratie of om verlenging van het verlof voor tenuitvoerlegging in het Verenigd Koninkrijk van een vonnis van een Nederlands gerecht moet worden ingediend binnen de termijn, gesteld bij de Act. Wordt die Act nog eens gewijzigd — dat kan best, want hij is van 1933; na 35 jaar kan zo iets gebeuren — in de zin van verlenging van de termijn, dan volgt het verdrag de Act. Wordt die Act nog eens gewijzigd in de zin van verkorting van de termijn — alles is mogelijk — dan volgt het verdrag de Act eveneens, zonder meer. Indien zo iets echter plaats vindt terwijl het verdrag in zijn ons voorgelegde vorm van kracht is, dan hangen die „ten minste zes jaar”, die thans in het verdrag prijken, nog meer in de lucht, dan zij reeds doen. Ik zou hierover nog gaarne een nadere opheldering van de Minister verkrijgen.

De Voorzitter: Is de heer Minister van Justitie bereid, direct te antwoorden of wenst hij enige tijd voor beraad?

De heer **Polak**, Minister van Justitie: Ik geloof, dat het weinig verschil zou maken, mijnheer de Voorzitter; ik zou het graag direct proberen.

De Voorzitter: Dan geef ik nu gaarne het woord aan de heer Minister van Justitie.

Minister Polak: Mijnheer de Voorzitter! Ik moet zeggen, dat ik enigszins overvallen ben door het historisch goed gefundeerde en overigens ook uitstekende en deskundige betoog van de heer Van Wijk, die het verdrag en zelfs de Engelse wet, die hier zo belangrijk is, beter in zijn hoofd heeft dan bij mij — ik durf het bekennen — op het ogenblik het geval is. Ik had niet verwacht, dat hij zo diep op deze materie zou ingaan, maar wel ben ik hem in zekere zin er dankbaar voor, daar dit bewijst hoe juridische problemen ook in deze Kamer die aandacht verkrijgen, die zij in mijn ogen altijd ten volle verdienen.

De geachte afgevaardigde heeft zijn leedwezen erover uitgesproken, dat de onderhoudsverplichtingen niet onder het verdrag vallen. Dit leedwezen deel ik geheel en ik heb op deze leemte al gewezen in de stukken, maar bij een verdrag zijn nu eenmaal twee partijen. De Engelse regering wenst niet onderhoudsverplichtingen onder deze verdragen te brengen, ook niet in verdragen met andere landen, omdat over onderhoudsverplichtingen in Engeland materieel andere voorschriften bestaan dan elders. Dan heeft men de keuze: geen verdrag sluiten of een uitsluiting opnemen. Wij gaven aan een verdrag met deze uitsluiting de voorkeur boven de situatie van helemaal geen verdrag. Hetzelfde geldt voor de uitsluiting van de kantongerechtsvonnissen. Ook dat was een Engelse eis, nl. dat het verdrag niet zou gelden voor vonnissen van

Minister Polak

colleges, die geen onbeperkte competentie hebben. Daarbij hebben wij ons moeten neerleggen, zij het, dat dan ook anderszijds het verdrag ook niet geldt voor de vonnissen van de laagste gerechten van Engeland. De verhouding wet en verdrag is in Engeland anders dan hier; daar staat de Act of Parliament gelijk met een verdrag, maar aangezien dit verdrag eigenlijk van toepassing wordt krachtens een Order of Council, zal de Engelse rechter de wet toepassen, terwijl wij in Nederland krachtens onze Grondwet aan het verdrag de voorrang geven.

De geachte afgevaardigde noemde enkele artikelen waarin het verdrag van de wet afweek en zei dat dit moeilijkheden zou kunnen geven. Ik kan het niet aanstonds precies nagaan. Naar mijn eerste indruk gaat het in de meeste gevallen om een wat ander woordgebruik, zonder dat er grote materiële verschillen zijn. Ik geloof, dat iemand, die een beroep wil doen op het verdrag, er goed aan zal doen de „Act” erbij te nemen, omdat de Engelse rechter, al kent hij het verdrag, bovendien de „Act” zal kennen. Ik wil nog wel eens nagaan, of er — ik kan het, eerlijk gezegd, niet onmiddellijk en ook niet over tien minuten overzien — materieel gezien grote moeilijkheden zijn te vrezen. Indien deze moeilijkheden zouden optreden, dan acht ik het mijn plicht, opnieuw in overleg te treden met de Engelse regering, ten einde na te gaan, of deze moeilijkheden uit de weg kunnen worden geruimd. Wel kan ik de verzekering geven, dat het verdrag een lange tijd van voorbereiding heeft gehad. De deskundigen hebben er uitvoerig overleg over gepleegd en ik neem aan, dat de Engelse gevolmachtigden, de Engelse ambtenaren, die het hebben voorbereid, hun wet toch wel zodanig kennen, dat de verschillen niet erg belangrijk zullen zijn.

De geachte afgevaardigde heeft voorts opgemerkt, dat hij de vertaling slordig vond en dat hij de verklaring, waarom sommige woorden niet steeds op dezelfde wijze zijn weergegeven, niet bevredigend achtte. De geachte afgevaardigde zeide: Dit bewijst de nonchalance in de hogere regionen van de departementen omtrent deze materie. Ik meen, dat het laatste verwijt niet geheel juist is. Hoogstens verwijt ik hogere regionen wel eens, dat zij te veel aandacht aan dergelijke kwesties besteden. Het is per se niet waar, dat zij in deze materie zo nonchalant zijn. De vraag rijst, of de verschillen in de Nederlandse tekst moeilijkheden zullen geven. Gelukkig heeft de geachte afgevaardigde gezegd, dat het in dit verdrag gaat om kleinigheden, maar volgens hem komt het vaak voor, dat verdragen slecht worden vertaald. Eigenlijk gaat het dus om een schot voor de boeg in de zin van: Man, ga er nu eens meer op letten. De geachte afgevaardigde noemde in dit verband als voorbeeld het Verdrag van Rome. Daarbij is de vertaling niet zo belangrijk, omdat alleen de Franse en de Engelse teksten, als het erop aankomt, wetskracht hebben. De geachte afgevaardigde wees onder meer op het woord „verzekerden” in artikel 1 van het Verdrag. Het was helemaal niet de bedoeling van de Nederlandse Regering, daarmee enige afbreuk aan de grondrechten te doen. Ik vermoed dat zij ervoor heeft gekozen, omdat zij juist tot uitdrukking wil brengen, dat zij niet met een erkenning wil volstaan maar er ook voor wil zorgen, dat de grondrechten daadwerkelijk worden verwezenlijkt. In ieder geval wil ik ook dit punt gaarne nog eens bezien. De grondrechten gaan mij minstens zo zeer ter harte als de geachte afgevaardigde. Er is althans geen enkele reden van dit kabinet zelfs maar te veronderstellen, dat het aan het Verdrag van Rome enige afbreuk zou willen doen.

In Engeland heeft men inderdaad ten hoogste zes jaar de tijd om de registratie van een te executeren vonnis te verzorgen. In ons land heeft men daarvoor een termijn van 30 jaar. De geachte afgevaardigde zegt, dat het dan niet gaat om ten minste, maar om ten hoogste zes jaren. Ik geloof, dat het verdrag alleen bedoelt, dat elk land verplicht is, de termijn van zes jaar niet te verkorten. Wij zijn het er, meen ik, materieel gezien over eens, dat het in Engeland binnen zes jaar

Minister Polak e. a.

moet gebeuren. Ik onderschrijf de opmerking hieromtrent van de geachte afgevaardigde geheel. Ik durf ook niet met honderd procent zekerheid te zeggen, dat de terminologie in het verdrag goed is. Ik heb het niet gemaakt, maar ik heb de indruk, dat men wilde vastleggen, misschien wilde men het van Engelse zijde, dat ook bij ons de termijn althans niet korter dan zes jaar zou zijn. De termijn is, gelijk gezegd, bij de Engelsen zes en bij ons dertig jaar. In Engeland heeft men willen laten uitkomen, dat men er ten minste zes jaar de tijd voor moet hebben.

Nogmaals wil ik zeggen, dat mijn indruk was – het is niet alleen thans mijn eerste indruk naar aanleiding van deze opmerking; ik kreeg deze indruk reeds, toen ik het verdrag had bestudeerd – dat de afwijkingen tussen het verdrag en de wet geen enkel wezenlijk punt betroffen. Deze afwijkingen waren toegelaten, omdat de wet slechts de aanwezigheid van „substantial reciprocity” verlangde.

Overigens is het zo, dat het verschil tussen toepassing van het verdrag en toepassing van de gewone procedure niet groot is. Bij beide partijen bestond echter de wens, zoveel mogelijk de wederzijdse tenuitvoerlegging van vonnissen te bevorderen, zodat wij met dit inderdaad niet al te fraaie resultaat – maar beter iets dan niets – genoeg hebben moeten nemen, in de hoop, dat in het groeiende Europa meer mogelijkheden, waarbij ook Engeland betrokken zal zijn, zullen worden geopend. In deze richting denken wij.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsontwerp wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De Voorzitter: Ten slotte deel ik mede, dat het – onvoorziene omstandigheden voorbehouden – niet in mijn voorname ligt, de Kamer de volgende week in openbare vergadering bijeen te roepen. Wel zal de Kamer over veertien dagen bijeenkomen. Alsdan zullen een vijftal wetsontwerpen op de agenda staan.

De vergadering wordt te 14.09 uur gesloten.

LIJST VAN INGEKOMEN STUKKEN met de door de Voorzitter ter zake gedane voorstellen:

1°. het volgende door de Tweede Kamer aangenomen ontwerp van wet:

Vaststelling van hoofdstuk VI (Departement van Justitie) van de rijksbegroting voor het dienstjaar 1969 (9800).

Dit ontwerp van wet zal worden gesteld in handen van de desbetreffende commissie;

2°. de volgende regeringsmissives:

A. een, van de Minister van Buitenlandse Zaken, ten geleide van een exemplaar van de uitgave nr. 90 van het Ministerie van Buitenlandse Zaken: „Het tweede gedeelte van de tweentwintigste zitting van de Algemene Vergadering”;

B. een, van alsvoren, ten geleide van de tekst van het gemeenschappelijk communiqué in de Nederlandse vertaling, hetwelk is uitgegeven na afloop van het officiële bezoek, dat hij van 5 tot 8 januari jl. aan de Republiek Tunesië heeft gebracht;

C. een, van alsvoren, ten geleide van de tekst van het gemeenschappelijk communiqué in de Nederlandse vertaling, hetwelk is uitgegeven na afloop van het officiële bezoek, dat hij van 8 tot 12 januari jl. aan het Koninkrijk Libië heeft gebracht;

D. een, van alsvoren, ten geleide van de tekst van het gemeenschappelijk communiqué in de Nederlandse vertaling, hetwelk is uitgegeven na afloop van het officiële bezoek, dat hij van 12 tot 16 januari jl. aan de Republiek Senegal heeft gebracht;

E. een, van alsvoren, houdende mededeling van de tekst van het op 7 september 1967 te Rome ondertekende Protocol betreffende de toetreding van Griekenland tot de tezelfder tijd en plaatse tussen de Lid-Staten van de Europese Economische Gemeenschap gesloten Overeenkomst inzake wederzijdse bijstand tussen de douane-administraties (*Trb.* 1968, 173);

F. een, van alsvoren, houdende mededeling van de Engelse en de Spaanse tekst van het op 14 februari 1967 te Mexico, D.F. tot stand gekomen Verdrag tot verbod van kernwapens in Latijns-Amerika („Verdrag van Tlatelolco”), met twee Aanvullende Protocollen (*Trb.* 1968, 145);

G. een, van alsvoren, ten geleide van een verzameling van de teksten der resoluties, welke zijn aangenomen door de drieëntwintigste Algemene Vergadering der Verenigde Naties (24 september tot 21 december 1968);

H. een, van de Minister van Justitie, ten geleide van een circulaire, waarin de richtlijnen zijn samengevat voor de te volgen procedure bij strafrechtelijke en disciplinaire onderzoeken tegen politie-ambtenaren die, hetzij naar aanleiding van een klacht, hetzij ambtshalve worden ingesteld;

I. een, van de Minister van Binnenlandse Zaken, met betrekking tot alsvoren;

J. een, van de Minister van Onderwijs en Wetenschappen, ten geleide van een aantal afschriften van de met betrekking tot het ontwerp van wet tot wijziging van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs (Verruiming toegang tot de examens) (9622), alsmede tot het daarmee samenhangende ontwerp-besluit tot wijziging van het academische statuut voor wat betreft de examenprogramma's van de Faculteit der rechtsgeleerdheid, van de zijde van de instellingen van wetenschappelijk onderwijs, de academische raad, alsmede de Onderwijsraad, uitgebrachte adviezen;

K. een, van de Minister van Onderwijs en Wetenschappen a.i., houdende mededeling, dat, op grond van het bepaalde in artikel 15, lid 2, van de Comptabiliteitswet, ten laste van artikel 211 van de begroting van zijn ministerie voor het dienstjaar 1969, de betaling zal plaatsvinden van de eerste termijn van de Nederlandse contributie over 1969 ten behoeve van de European Molecular Biology Conference;

L. een, van de Staatssecretaris van Financiën, houdende mededelingen met betrekking tot de behandeling van het wetsontwerp tot verhoging van de accijns op sigaretten en kerftabak (9821);

M. een, van de Minister van Verkeer en Waterstaat, ten geleide van een exemplaar van een boekje van de Internationale Commissie ter bescherming van de Rijn tegen verontreiniging, inzake het in 1967 verrichte onderzoek naar de kwaliteit van het water van de Rijn, zomede van de Moezel bij Koblenz;

N. een, van de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, ten geleide van een aantal exemplaren van het overzicht der resultaten per bedrijfsactiviteit over 1967 van de N.V. Algemene Transport- en Expeditieonderneming van Gend en Loos;

O. een, van de Minister van Economische Zaken, ten geleide van een aantal exemplaren van het rapport inzake het structuuronderzoek in de strijkarenwollenstoffenindustrie, dat in februari 1968 werd uitgebracht door prof. dr. H. O. Goldschmidt;

P. een, van alsvoren, ten geleide van een afschrift van zijn brief d.d. 6 mei 1968, aan de Nationale Investeringsbank inzake de voorwaarden, op grond waarvan van overheidswege kredietgaranties aan de K.R.L.-industrie worden verstrekt.

Q. een, van de Minister van Landbouw en Visserij, met betrekking tot de in voorbereiding zijnde regeling ter zake van de uitkeringen aan ex-vaarplichtige vissers;

R. een, van alsvoren, ten geleide van een aantal exemplaren van diverse documenten betreffende het E.E.G.-landbouwbeleid;

S. een, van de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, ten geleide van een aantal exemplaren van het verslag van de Tweeënvijftigste Internationale Arbeidsconferentie, welke van 5 tot en met 25 juni 1968 te Genève werd gehouden;

T. een, van alsvoren, ten geleide van een aantal exemplaren van het verslag van de werkzaamheden van de Sociale Verzekeringsbank en van de Raden van Arbeid over het jaar 1967;

U. een, van de Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, ten geleide van een exemplaar van zijn beschikking van 10 januari 1969, houdende instelling van een commissie van advies als bedoeld in artikel 18d van de Rijksgroepsregeling Oorlogsslachtoffers 1940-1945, alsmede van een afschrift van de aanbiedingsbrief aan burgemeester en wethouders der gemeenten;

V. een, van alsvoren, ten geleide van een exemplaar van de gemeenschappelijke beschikking van de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid en hem zelf van 18 december 1968 betreffende heffingen bijstandsuitkering 1969, alsmede van een afschrift van de aanbiedingsbrief aan burgemeester en wethouders der gemeenten;

W. een, van alsvoren, ten geleide van een exemplaar van de brief aan burgemeester en wethouders der gemeenten van 17 december 1968, betreffende de toepassing van de Rijksgroepsregeling Oorlogsslachtoffers 1940-1945, de Rijksgroepsregeling gerepatrieerden en de Rijksgroepsregeling Ambonezen, in verband met de verhoging van de A.O.W. en A.W.W. pensioenen;

X. een, van alsvoren, ten geleide van een exemplaar van de gemeenschappelijke beschikkingen van de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid en hem zelf van 24 december 1968, betreffende herziening uitkeringen Rijksgroepsregeling werkloze werknemers en tijdelijke Rijksgroepsregeling minder validen, alsmede van een afschrift van de aanbiedingsbrief aan burgemeester en wethouders der gemeenten.

De Voorzitter stelt voor, deze missives voor kennisgeving aan te nemen, met uitzondering van de missive sub L.

De bijlagen zullen worden nedergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden; de bijlagen sub L en Q vermeld zijn inmiddels gedrukt en aan de leden toegezonden; de bijlagen sub P en N vermeld, zullen ter vertrouwelijke kennisneming worden nedergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden;

3°. een, missive van de Minister van Buitenlandse Zaken, ter voldoening aan het bepaalde in artikel 60, lid 2, en onder verwijzing naar artikel 61, lid 3, van de Grondwet, en ten geleide van de tekst van de op 7 september 1967 te Rome tot stand gekomen Overeenkomst tussen het Koninkrijk België, de Bondsrepubliek Duitsland, de Franse Republiek, de Italiaanse Republiek, het Groothertogdom Luxemburg en het Koninkrijk der Nederlanden, inzake wederzijdse bijstand tussen de onderscheiden douane-administraties met Aanvullend Protocol (*Trb.* 1968, 172), alsmede van een toelichtende nota bij deze Overeenkomst en het Aanvullend Protocol.

Deze missive is inmiddels gedrukt en aan de leden toegezonden; het *Tractatenblad* zal worden nedergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden;

4°. de volgende missives:

A. een, van de voorzitter van het dagelijks bestuur van het Havenschap Delfzijl, ten geleide van de notulen van de verga-

Zitting 1968-1969

dering van de raad van bestuur van 12 december 1968, welke in de vergadering van 3 januari 1969 werden vastgesteld;

B. een, van de voorzitter van de raad van beheer van de Stichting Administratie Indonesische Pensioenen ten geleide van een afschrift van een besluit van de raad van beheer van 10 januari 1969, houdende vaststelling van de begroting van baten en lasten en van de begroting van bij- en afboekingen op de kapitaalsrekening van de Stichting voor het jaar 1969, alsmede van de voormelde begrotingen met de daarbij behorende toelichting.

De Voorzitter stelt voor, deze missives voor kennisgeving aan te nemen.

De bijlagen zullen worden nedergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden;

5°. een telegram, ondertekend „Kaisiepo”, met betrekking tot de aansluiting van de Papuabevolking bij de republiek Indonesië.

Dit stuk zal worden nedergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden, met bijzondere kennisgeving ervan aan de vaste Commissie voor Buitenlandse Zaken;

6°. de volgende geschriften:

een, van R. Kuiken, te Zeist, met betrekking tot het wetsontwerp inzake schadeclaims Indonesië;

een, van mejuffrouw M. F. Beerman, te Rijswijk (Z.H.), met betrekking tot alsvoren;

een, van de Vereniging ter behartiging van Belangen in Indonesië, met betrekking tot alsvoren.

Deze geschriften zullen worden nedergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden, met bijzondere kennisgeving ervan aan de vaste Commissies voor Financiën en voor Buitenlandse Zaken;

een, van J. J. de Vink, te Groningen, met betrekking tot de wet op de Omzetbelasting 1968 (B.T.W.).

Dit geschrift zal worden nedergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden, met bijzondere kennisgeving ervan aan de vaste Commissie voor Financiën;

een, van J. H. M. Wildenbeest, te Zevenaar, met betrekking tot het door de Eerste Kamer verworpen wetsontwerp Huurdersbijdragen;

een, van J. H. Neutdings, te Maastricht, met betrekking tot alsvoren;

een, van M. Meijer, te Gieten, met betrekking tot het door de gemeente Gieten verhogen van de tarieven voor centrale verwarming.

Deze geschriften zullen worden nedergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden, met bijzondere kennisgeving ervan aan de vaste Commissie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening;

een, van de Belangenvereniging „De Noordoever”, te West-zaan, met betrekking tot de voorgenomen vestiging van een zwavelkoolstoffabriek in het westelijk industriegebied van Amsterdam.

Dit geschrift zal worden nedergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden, met bijzondere kennisgeving ervan aan de vaste Commissies voor Economische Zaken en voor Volksgezondheid;

een, van het Katholiek Onderwijzers Verbond, ten geleide van een door dat verbond aangenomen motie met betrekking tot de derde fase van de schaalverlaging bij het basisonderwijs.

Dit geschrift zal worden nedergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden, met bijzondere kennisgeving ervan aan de vaste Commissie voor Onderwijs en Wetenschappen;

een, van burgemeester en wethouders der gemeente Diemen, ten geleide van een door de raad dier gemeente aangenomen motie met betrekking tot de uitkeringen uit het gemeentefonds 1969.

Dit geschrift zal worden nedergelegd ter griffie, ter inzage voor de leden, met bijzondere kennisgeving ervan aan de vaste Commissies voor Binnenlandse Zaken en voor Financiën;

7°. de volgende adressen:

een, van mr. A. M. G. Bernard, te Utrecht, met betrekking tot een request van H. B. Kuipers, inzake terreinontuiming;

een, van C. Schouten, met betrekking tot het ontslag van zijn zoon als leerling-glasinstrumentmaker bij de Medische Faculteit te Rotterdam;

een, van W. Heymeriks, te Rijswijk (Z.P.), met betrekking tot een uitkering als ex K.N.I.L.-militair;

een, van J. Brands, te Soest, met betrekking tot een verzoek om rechtsherstel.

Deze adressen zullen worden gesteld in handen van de Commissie voor de Verzoekschriften.

